

BESLUT
2025-06-18

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 10 april 2025

Saken

Omställningsstudiestöd,
aktualitetsvillkor

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd under perioden den 15 september 2025 – 28 juni 2026.

CSN begärde kompletterande uppgifter från NN angående frågan om hon uppfyller villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden under fler än de nio månader av kravet på 12 månader som CSN funnit vid uppgiftslämnande från Skatteverket. CSN upplyste om att eftersom NN har fått sjukpenning från Försäkringskassan har CSN förlängt ramtiden till att avse perioden den 30 april 2022 – 31 mars 2025.

NN svarade och bifogade överenskommelse om avslut av anställning samt specifikation över ersättning från A-kassan.

CSN avslog ansökan med följande motivering. Enligt de uppgifter CSN har tillgång till bedömer CSN att NN bara har uppfyllt villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden under nio månader under en ramtid om 24 månader. De 24 månaderna räknas i hennes fall från dagen innan ansökan kom in till CSN, den 30 april 2022 – 31 mars 2025. CSN har även tagit hänsyn till att NN har haft ersättningar som medför att perioden som prövas ska förlängas bakåt i tiden under 18 månader. NN har därför inte rätt till omställningsstudiestöd.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon arbetade heltid under 2021 och har därefter varit sjukskriven under delar av 2022–2024. Eftersom

hon haft sjukpenning från Försäkringskassan bör perioden för prövning av arbetsvillkoret förlängas bakåt i tiden. Hon misstänker att hennes heltidsarbete under 2021 inte har tagits med i bedömningen då inget omnämns i beslutet. – NN bifogar arbetsgivarintyg.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet.

CSN har därefter, genom dess rättsavdelning, kommit in med ett yttrande och anfört i huvudsak följande. CSN bedömer att NN uppfyller aktualitetsvillkoret genom tillräcklig inkomst i 9 månader under ramtiden 30 april 2022 – den 31 mars 2025. CSN har beaktat att det under ramtiden finns 11 månader med sjukpenning som är överhoppningsbara. CSN kan konstatera att rätt datum för ramtiden framgår av det överklagade beslutet, men att det rätteligen borde ha stått att CSN har tagit hänsyn till att hon haft annan ersättning i form av sjukpenning under 11 månader och inte 18 månader. NN har i sitt överklagande anfört att hon vill att hennes inkomst från heltidsarbete under år 2021 ska läggas till grund för prövningen eftersom hon varit sjukskriven under delar av 2022–2024. CSN bedömer att underlaget i ärendet inte ger stöd för att förskjuta ramtiden ytterligare. CSN anser således att ramtiden är korrekt fastställd utifrån de ersättningar som kan anses vara överhoppningsbara. Hennes arbetsinkomster under 2021 avser därmed tid utanför den fastställda ramtiden och kan enligt CSN:s mening inte medräknas. CSN bedömer vidare att inga fler månader än de nio månader med tillräcklig arbetsinkomst som lagts till grund för hennes beslut om omställningsstudiestöd kan beaktas. Enligt vad som framkommer av utredningen i ärendet uppfyller NN villkoret om aktuell förankring på arbetsmarknaden under för få månader för att ge rätt till omställningsstudiestöd. CSN anser därför att överklagandet ska avslås.

NN har fått möjlighet att bemöta CSN:s yttrande men har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Lagen om omställningsstudiestöd är ändrad från och med 1 januari 2025. Av övergångsbestämmelserna (2024:1087) till ändringen i lagen om omställningsstudiestöd framgår följande.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
2. Bestämmelserna i 6, 15, 23, 26 och 32 §§ och punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i den nya lydelsen och de nya bestämmelserna i 15 a och 15 b §§ tillämpas första gången i fråga om ansökningar om omställningsstudiestöd som avser studier som påbörjas den 1 juli 2025 eller senare.
3. För ansökningar om omställningsstudiestöd som avser studier som påbörjas före den 1 juli 2025 gäller 6, 15, 23, 26 och 32 §§ och punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i den äldre lydelsen.

Av 6 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Omställningsstudiestöd får lämnas till en studerande som uppfyller ett etablerings- och ett aktualitetsvillkor som avser förvärvsarbete i Sverige.

Etableringsvillkoret är att den studerande har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete i sammanlagt minst 96 kalendermånader inom en ramtid om 14 år som kan beräknas tidigast från och med det kalenderår då han eller hon fyllde 19 år. Aktualitetsvillkoret är att den studerande i sammanlagt minst 12 kalendermånader inom en ramtid om 24 månader

1. har förvärvsarbetat i genomsnitt minst 16 timmar per vecka under var och en av de 12 månaderna, eller
2. har haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Med ramtid enligt andra och tredje styckena avses de 14 år respektive 24 månader som närmast har föregått den dag ansökan om omställningsstudiestöd kom in till Centrala studiestödsnämnden. Om studierna har påbörjats före den dag ansökan kom in beräknas ramtiden i stället från och med dagen före studiestarten.

Förvärvsarbete i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz får tillgodoräknas som förvärvsarbete i Sverige.

Även förordningen om omställningsstudiestöd är ändrad från och med 1 januari 2025. Av övergångsbestämmelserna (2024:1096) till denna ändring framgår följande.

1. Denna förordning träder i kraft den 1 januari 2025.
2. Bestämmelserna i 4 a, 5, 6-8, 10, 22, 36 och 37 §§ och punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i den nya lydelsen och de nya bestämmelserna i 8 a, 8 b och 16 a §§ tillämpas första gången i fråga om ansökningar om omställningsstudiestöd som avser studier som påbörjas den 1 juli 2025 eller senare.
3. För ansökningar om omställningsstudiestöd som avser studier som påbörjas före den 1 juli 2025 gäller 4 a, 5, 6-8, 10, 22, 36 och 37 §§ och punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna i den äldre lydelsen.
4. Den upphävda paragrafen gäller fortfarande för ansökningar om omställningsstudiestöd som avser studier som påbörjas före den 1 juli 2025.

Av 7 § förordning (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande.

När ramtiden för aktualitetsvillkoret ska fastställas enligt 6 § tredje stycket lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd räknas inte månader när den studerande har fått

1. ersättning enligt socialförsäkringsbalken i form av
 - a. föräldrapenningsförmåner,
 - b. graviditetspenning,
 - c. närståendepenning,
 - d. rehabiliteringspenning,
 - e. sjukpenning, eller
 - f. smittbärappenning, eller
2. ersättning till totalförsvarspliktiga som tjänstgör enligt lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt i form av
 - a. dagersättning, eller
 - b. dagpenning, eller
3. omställningsstudiestöd.

Månaderna ska dock räknas in i ramtiden om de kan tillgodoräknas den studerande vid bedömningen av aktualitetsvillkoret enligt 6 § tredje stycket lagen om omställningsstudiestöd genom att den studerande har förvärvsarbetat en viss minsta tid eller haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete.

Det som anges i första och andra styckena gäller också för tid med motsvarande ersättningar i ett land inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), i Förenade kungariket och i Schweiz.

Av 8 b § samma förordning framgår följande.

Vid prövningen av aktualitetsvillkoret enligt 6 § tredje stycket 2 lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd ska den studerandes inkomst av förvärvsarbete under en kalendermånad uppgå till minst 25 procent av inkomstbasbeloppet för att månaden ska kunna tillgodoräknas den studerande.

Om det för ett kalenderår inte finns inkomstuppgifter om den studerande redovisade per månad i enlighet med 26 kap. 19 a och 19 b §§ skatteförfarandelagen (2011:1244) i arbetsgivardeklarationer får årsinkomsten användas för att beräkna hur många kalendermånader som ska tillgodoräknas den studerande vid prövningen av aktualitetsvillkoret. Detta gäller dock bara om det kalenderår som årsinkomsten hänför sig till ryms inom ramtiden. Den studerande får i dessa fall tillgodoräkna sig tolv månader om årsinkomsten uppgår till minst tre inkomstbasbelopp under kalenderåret.

Överklagandenämndens bedömning

Inledningsvis konstaterar Överklagandenämnden att i det aktuella ärendet ska de bestämmelser i lagen och förordningen om omställningsstudiestöd som trädde i kraft den 1 januari 2025 tillämpas eftersom ansökan om omställningsstudiestöd avser studier som påbörjas efter den 1 juli 2025.

Frågan i ärendet är om NN uppfyller aktualitetsvillkoret, vilket innebär att hon måste ha förvärvsarbetat minst 16 timmar per vecka under en kalendermånad sammanlagt under minst tolv månader inom en ramtid av de senaste 24 månaderna innan ansökan om omställningsstudiestöd eller haft en viss minsta inkomst av förvärvsarbete. Syftet med aktualitetsvillkoret är att sökanden ska ha en aktuell förankring på arbetsmarknaden för att kunna beviljas omställningsstudiestöd.

Av förarbetena till 6 § till lagen om omställningsstudiestöd (prop. 2021/22:176 s. 185) framgår bland annat följande.

”Regeringen vill understryka att aktualitetsvillkoret i första hand syftar till att säkerställa att den sökande har en aktuell arbetsmarknadsanknytning. Det är viktigt just eftersom omställningsstudiestödet syftar till att stärka den sökandes ställning på arbetsmarknaden. Detta framgår bland annat av att den som studerar med omställningsstudiestöd förutsätts ha en förvärvsinkomst att kompensera. För den som står långt ifrån arbetsmarknaden finns det andra och bättre lämpade stöd som är anpassade efter just den gruppens behov, såsom till exempel studiestartsstödet.”

Ramtiden för att uppfylla aktualitetsvillkoret är som nämnts ovan 24 månader räknat från det att ansökan om omställningsstudiestöd kom in till CSN, vilket skulle ge NN en ramtid mellan den 31 mars 2023 – 31 mars 2025. I detta fall har hon också haft månader med sjukpenning som enligt 7 § förordningen om omställningsstudiestöd inte får räknas men kan hoppas över på så sätt att ramtiden förlängs i motsvarande

mån. CSN har då utifrån den överhoppningsbara tiden bestämt ramtiden till att avse perioden den 30 april 2022 – 31 mars 2025.

Överklagandenämnden konstaterar att annat inte har framkommit av utredningen än att NN uppfyllt villkoret, om aktuell förankring på arbetsmarknaden, under endast nio månader under den av CSN fastställda ramtiden. NN uppfyller således inte aktualitetsvillkoret och har därmed inte rätt till omställningsstudiestöd. Överklagandet ska därför avslås.

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Jessica Levin, Jonathan Sjölander, Helena Söderberg och Jenny Twana.

Föredragande: Ulrica Åsberg

Kopia till CSN och CSN:s rättsavdelning